

vel a »felnőtt világkép« realitásának médiumává válnak. Ez — sajnos — elsődleges föltétele annak, hogy a gyerek elforduljon lelkének olyan meghatározható és kedves jelképeitől, létfölfedező, játékos bölcsességétől, egyszerűen mindattól, ami igazán jellemzi.

Urbán János mestere ezeknek a nebulótörténeteknek. Olyannyira, hogy szinte biztatni kellene: folytassa őket. Azért is, mert ezek az írások frissek, izesek, különösek, szépek, s azért is, mert tele vannak gondolatébresztő játékosággal és fölszabadító derüvel.

ZÁKÁNY ANTAL

ÁRNYJÁTÉK SZAVAKKAL

BRASNYÓ ISTVÁN: *Lampion a fán.*
Forum, Újvidék, 1972.

Különös, a nyelvezetben rejlő hangulati elemek erejével, mozaikszerűen építi föl Brasnyó István novellás kötetét.

Az írások egyéb síkon is eltérnek a hagyományos novellatípustól; egy-egy »történetnek« nincs folyamatos cselekménye klasszikus értelemben véve, inkább csak cselekménytöredékekről beszélhetünk.

Brasnyó sajátos stílust próbál kialakítani és érvényre juttatni. A tájhoz és időhöz látszatra kötődő történeteiben elsődleges szerephez jut a nyelv teremtette, legtöbb esetben nyomasztó, már-már titokzatos hangulatvilág. A mese fonala meg-megszakad, egyéb, az elmondottakhoz nem kapcsolódó kitérők, utalások vonják el az olvasó figyelmét.

Mintha gondolati ritmussal átszótt balladaszöveget olvasnánk.

Egy sereg szokatlan nevű hős időről időre fölbukkan, mond, vagy cselekszik valamit, egyik épp olyan jelentéktelen és lényegtelen dolog, mint a másik, hogy azután ismét sűrű balladai homályba vesszen, mint ahonnan fölmerült.

A hősök szándékairól, jelleméről, cselekvésük mozgató erőről alig, vagy egyáltalán semmit sem tudunk meg, jönnek-mennek, egymásra acsarkodnak néha, rejtett indulatoktól vezérelve, sőt indulatoskodnak

olykor egy-egy írás feszült légkörét fokozva. Beszélnek is valamiről, a beszédjük témáját azonban nem körvonalazzák, mintha a velük, vagy a közvetlen környezetükben élő emberekkel megesettek nem tartoznának az olvasóra.

Mintha mindez elhanyagolható lenne egy magasztosabb cél érdekében, s ez utóbbi nem lehet más, mint a minden áron való szokatlan, különleges, feszültségekkel fűszerezett árnyjáték, játék a szavak helyzet-energiájával, hangulati állóképek összerakosgatása.

Brasnyó könyve kétségtelen a modern próza termékei közé tartozik. Más kérdés, hogy ezt elfogadhatja-e, »megemésztheti-e« az olvasó, hogy az írás természetéből fakadó, elnagyolt körvonalak, a folytonos kitérők, a lassított körforgás, a töltelékmondatok mennyiben frissítetik föl és befolyásolhatják az olvasó ízlését, hogy a szerző eddigi jelképeinél még elvontabb szimbólumok mennyiben találnak utat hozzá. Mennyiben fogadja be a »történeteket«, melyeket meseszerű füstköd lep be, a világot, melynek közegében az emberek valamiféle tejtüveg mögött élnek mindennapjaikat a szálásokon, az istállók környékén.

Nem kérdéses azonban, hogy a *Lampion a fán* érdekes szímfoltja a vajdasági írásoknak.

MOLNÁR CS. ATTILA